

Марина Колісник

кандидат філологічних наук, доцент
 Національний технічний університет України
 «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»,
 Київ, Україна
 ORCID ID 0000-0002-6697-5850
m.p.ruda@gmail.com

Юлія Корницька

кандидат педагогічних наук, доцент,
 Національний технічний університет України
 «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»,
 Київ, Україна
 ORCID ID 0000-0002-4781-0807
kornitska.kpi@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГОЛОСНИХ ЗВУКІВ ПІВНІЧНОГО СХОДУ АНГЛІЇ ВПРОДОВЖ 1990-2000 РОКІВ

У статті наведено результати експериментального дослідження особливостей актуалізації носіями північно-східного діалекту Англії відхилень у системі голосних звуків, зафіксованих у період 1990-2000 років. З огляду на сучасні тенденції до включення діалекту до поля інтересів не лише географічної діалектології, а й соціолінгвістики та з метою детального вивчення особливостей функціонування будь-якого діалекту та північно-східного діалекту англійської мови, зокрема, було вирішено досліджувати актуалізацію його одиниць вокалічної системи, які відрізняються від орфоепічної норми в мовленні носіїв різних соціокультурних рівнів та статі, які проживають на території певного регіону та у визначений період 1990-2000 років. Обраний проміжок часу визнається критичним для розвитку діалекту, позаяк устрій англійського суспільства зазнав значних змін в кінці ХХ-го століття. Встановлено номенклатуру сегментного складу вокалічної системи північно-східного діалекту шляхом проведення аудитивного і порівняльного аналізів відхилень фонетичних одиниць сегментного рівня від орфоепічної норми англійської мови. Систематизовано такі типи відхилення в актуалізації голосних від вимовного стандарту: невідтворення явища редукції: заміна фонем [ə] на [e], фонем [ə] на [ɒ], фонем [ə] на [u]; якісна редукція фонем [u:] на [ʊ]; відтягнення язика назад під час вимови фонем [æ]; неправильна реалізація положення язика під час артикуляції фонем [ɪ], [ɔ:], [ɑ:]; заміна ядра дифтонга [eə]; звуження ядра дифтонга [eɪ]; опущення глайду дифтонга [eɪ], [aɪ]; заміна дифтонга [aɪ]; опущення ядра дифтонга [aɪ]; заміна дифтонга [əʊ]; заміна ядра дифтонга [əʊ]; повна редукція голосних звуків у ненаголошених складах. Наведено графічну інтерпретацію кількісної залежності реалізацій конкретних видів відхилень у системі голосних звуків від соціокультурного рівня (високий, середній та низький) та статі носіїв досліджуваного діалекту (мовці жіночої та чоловічої статі у віці від 16 до 80 років). Встановлені кількісні показники чітко демонструють вплив суспільних змін північного сходу Англії у період 1990-2000 років на тенденцію щодо зміщення традиційного унормування мовлення здебільшого носіями діалекту високого та середнього соціокультурного рівнів.

Ключові слова: діалект; англійська мова; голосні звуки; відхилення від орфоепічної норми; соціокультурний рівень; стаття.

1. ВСТУП

Мова і суспільство завжди представляли собою дві частини нерозривної єдності, які знаходяться у постійному взаємозв'язку. Мова обслуговує усі сфери діяльності людини, від офіційної до розважальної. Більше того, мова виступає і у ролі суспільно-історичної норми.

Будь-яка мова за своєю суттю є популярним діалектом, який прийнято, регламентовано і уніфіковано у певній країні (Chambers & Trudgill, 2002; Dodsworth, 2017). Будь-який різновид мови розвивається у часі й просторі як суспільне явище. Отже задля детального вивчення особливостей функціонування будь-якого діалекту та північно-східного діалекту Англії, зокрема, слід досліджувати актуалізацію його одиниць в мовленні носіїв різних соціокультурних рівнів, які проживають на території певного регіону та у визначений період.

Значних змін суспільство північного сходу Англії зазнало у другій половині ХХ століття. У цей період було реалізовано закриття верфей (Beal, Burbano-Elizondo, Llamas, 2012, p. 8) та вугільних шахт, що призвело до міграції працівників та збільшенню кількості жінок на робочих місцях (Dodds, 200, p. 145–146).

З іншого боку, у цей час північно-східний регіон, реконструюється за рахунок розвитку мистецтва, культури, наукових досліджень, особливо у галузях охорони здоров'я і біотехнологій. Також відбувається підвищення рівня та доступності загальної освіти, а також упровадження нових технологій у побут (Cheshire, 1984, p. 547; Christian, 1979, p. 20; Orton, 1974, p. 21).

Зазначена вище низка соціально-державних факторів убачається достатньою для подальшого наукового опису спільних і диференційних особливостей функціонування вокалічної системи північно-східного діалекту Англії у період 1990-2000 років. Більше того, аналіз фонетичних розбіжностей у системі голосних звуків вбачається цілком логічним та актуальним, оскільки навіть незначні, на перший погляд, відмінності від орфоепічної норми можуть повідомити не лише про регіональну, але також і соціальну приналежність мовця (Montgomery, 2006, p.80). Більше того, дослідженню підлягає мовлення чоловіків та жінок, позаяк стать хоча і є біологічною ознакою, часто є фактором, який впливає і на соціальний розвиток людини.

Таким чином, **метою статті** є поглиблення та систематизація наукових даних про функціонування північно-східного діалекту Англії шляхом вивчення особливостей актуалізації голосних звуків у мовленні його носіїв різного соціокультурного рівня та статі, у період 1990-2000 років.

Матеріалом дослідження слугували діалектні одиниці системи голосних звуків, дібрані з автентичних записів мовлення носіїв північно-східного діалекту Англії, зафіксовані у електронному он-лайн архіві інтерв'ю *The Talk of the Toon*.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методика дослідження особливостей функціонування голосних звуків північно-східного діалекту англійської мови передбачала два етапи. На першому етапі було проаналізовано відхилення у системі голосних звуків, виявлені під час аналізу результатів теоретичних та експериментальних розвідок, знайдених у працях інших науковців (див. напр., (Burbano-Elizondo, 2006; Llamas, 2000)). На другому етапі було додано також і відхилення у системі голосних від орфоепічної норми англійської мови, виявленні у процесі аудитивного аналізу інформантами-носіями англійської мови.

5. РЕЗУЛЬТАТИ Й ОБГОВОРЕННЯ

Аудитивний аналіз експериментального матеріалу, виконаний аудитором-фонетистами, дозволив встановити такі відхилення у вокалічній системі мовлення мешканців північного сходу Англії:

1) невідтворення явища редукції: заміна **фонем** [ə] на напіввідкриту фонему переднього ряду [e] у ненаголошеній позиції, наприклад: *daughter* /'dɔ:tə/ замість /'dɔ:tə/, *maker* /'meɪkə/ замість /'meɪkə/;

2) невідтворення явища редукції: заміна **фонем** [ə] на [ɒ] в ініціальному ненаголошеному закритому складі, наприклад: *conditions* /kən'dɪʃənz/ замість /kən'dɪʃnz/, *condemn* /kɒn'dem/ замість /kən'dem/;

3) невідтворення явища редукції: заміна **фонем** [ə] на [ʊ] у службових словах, у ненаголошеній позиції перед приголосним, наприклад: *to* – /tu/ замість /tə/, *but* – /bʊt/ замість /bət/;

4) якісна редукція **фонем** [u:] у займеннику другої особи однини і множини *you* – /jə/ замість /ju:/;

5) заміна центральної **фонем** [ʌ] фонемою високого заднього просунутого вперед ряду [ʊ], наприклад: *muggles* /mʊɡlz/ замість /mʌɡlz/, *husband* /'hʊzbənd/ замість /'hʌzbənd/;

6) відтягнення язика назад під час вимови **фонем** [æ], що робить її схожою на фонему [ɑ], наприклад: *happy* /'hæpɪ/, *Adam* /'ædəm/;

7) неправильна реалізація горизонтального й вертикального положення язика під час артикуляції **фонем** [ɪ], реалізованої в кінцевій позиції слова перед приголосною уподібнює її звучання до фонем [i], наприклад: *tuggy* /'tʊɡi/ замість /'tʌɡi/, *really* /'ri:əli/ замість /'ri:əli/;

8) просунуте вперед положення язика під час вимови відкритої заднього ряду **фонем** [ɔ:] дозволяє кваліфікувати її як фонему низького просунутого вперед заднього ряду, наприклад, у словах: *broad* /brɔ:d/, *door* /dɔ:/;

9) просунуте вперед положення язика під час вимови відкритої заднього ряду **фонем** [ɑ:] дозволяє кваліфікувати її як фонему просунутого вперед заднього ряду, наприклад, у словах: *laugh* /lɑ:f/, *started* /stɑ:tɪd/;

10) заміна ядра **дифтонга** [eə] на напіввідкриту переднього ряду фонему [e], наприклад, у слові *there* /ðeə/ замість /ðe:/;

11) звуження ядра **дифтонга** [eɪ] у закритому складі або перед глухою приголосною, наприклад, у словах: *take* /teɪk/, *straight* /streɪt/;

12) опущення глайду **дифтонга** [eɪ] у відкритому складі, наприклад: *say* /seɪ/ замість /sei/, *later* /leɪtə/ замість /leitə/;

13) заміна **дифтонга** [aɪ] дифтонгом [eɪ], наприклад: *nine* /neɪn/ замість /naɪn/, *time* /teɪm/ замість /taɪm/;

14) опущення глайду **дифтонга** [aɪ] у займеннику першої особи однини *I* /a/ замість /aɪ/;

15) опущення ядра **дифтонга** [aɪ] у присвійному займеннику першої особи однини *my* /mi/ замість /maɪ/;

16) заміна **дифтонга** [əʊ] на монофтонг заднього ряду [u:], наприклад: *roam* /ru:m/ замість /rəʊm/, *shoulder* /'ʃu:ldə/ замість /'ʃəʊldə/;

17) заміна **дифтонга** [əʊ] на монофтонг заднього ряду [ɔ:], наприклад: *cold* /kɔ:ld/ замість /kəʊld/, *metro* /'metrɔ:/ замість /'metrəʊ/;

18) заміна ядра **дифтонга** [əʊ] на фонему заднього ряду [ɔ], наприклад: *know* /nɔ:/ замість /nəʊ/, *notice* /'nɔ:ʊtɪs/ замість /'nəʊtɪs/;

19) повна редукція голосних звуків у ненаголошених складах та в словах, що вживаються у складі вставних конструкцій, наприклад: *you* [j] замість /jə/, *they* /ð/ замість /ðeɪ/.

Крім того, під час зазначеного аналізу було виявлено загальну тенденцію до редукції голосних, пов'язану, на наш погляд, з їхньою малою тривалістю, оскільки, як це було перевірено інструментально, голосні звуки в ненаголошених позиціях можуть мати малу тривалість (нижчу ніж 60 мліс.), а отже, знаходиться нижче або на межі сприйняття звука людським вухом (Kolisyuk, 2019).

Задля досягнення поставленої мети та більшої наочності слід дослідити картину змін частоти вияву відхилень від стандартної англійської вимови у системі голосних звуків, зафіксованих у період з 1990 по 2000 роки у мовленні носіїв північно-східного діалекту Англії, що мають низький соціокультурний рівень, відображену на рисунку 1.

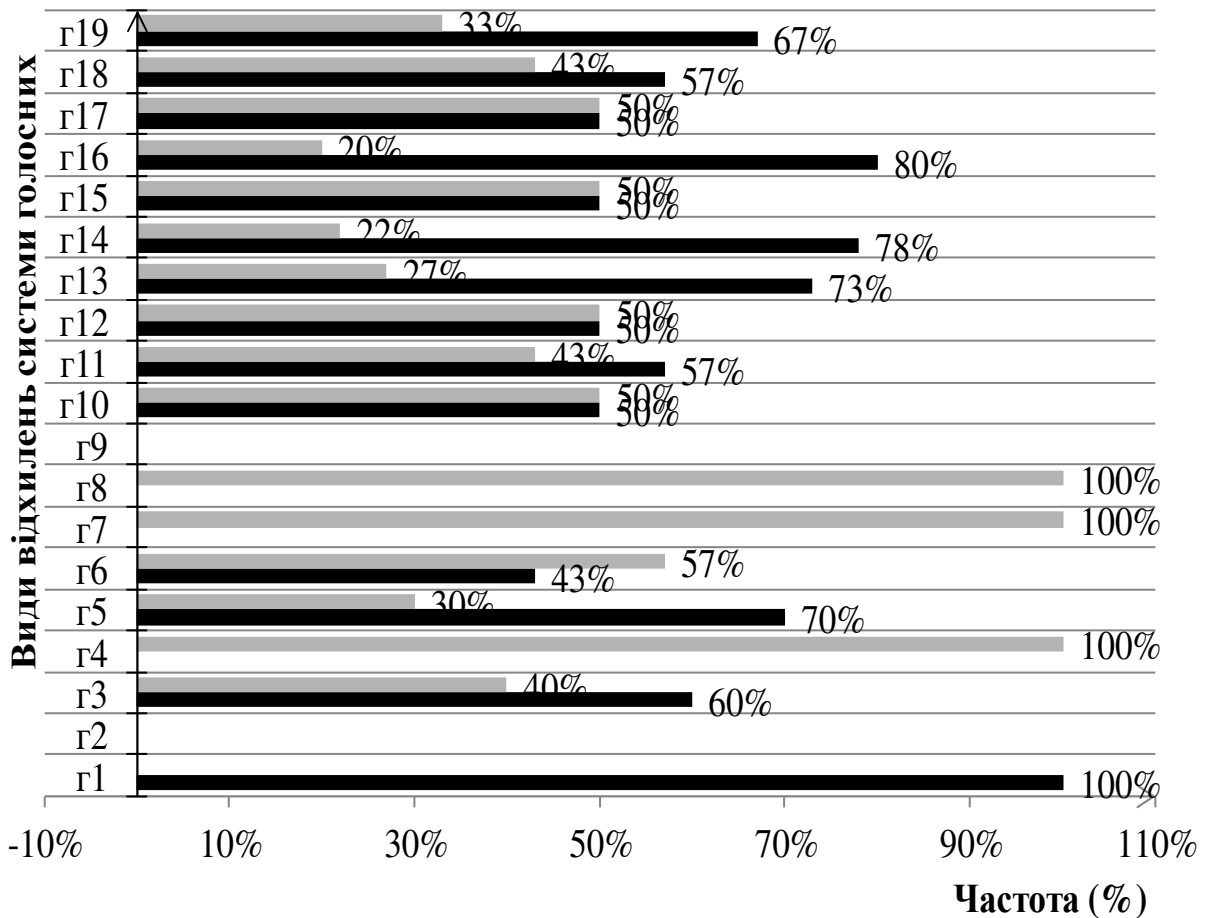

Рис. 1. Частота відхилень у системі голосних у мовленні носіїв північно-східного діалекту Англії з низьким соціокультурним рівнем у період 1990-2000 років

Умовні позначки:

■ – чоловіки, □ – жінки

Наявність у вимові відхилень типу якісна редукція фонем [u:] у займеннику другої особи однини і множини *you*, неправильне горизонтальне й вертикальне положення язика під час артикуляції фонем [ɪ], яка реалізується в кінцевій позиції слова перед приголосною уподібнює її звучання до звука [i], та просунуте вперед положення язика під час вимови відкритої заднього ряду фонем [ɔ:], що дозволяє кваліфікувати її як фонему просунутого вперед заднього ряду серед носіїв північно-східного діалекту Англії властиве винятково жінкам. А невідтворення явища редукції: заміна фонем [ə] на [e] у ненаголошеній позиції притаманне в основному вимові чоловіків.

Наведемо типові приклади зазначених відхилень:

be /bɪ/ (St. Eng.) – *be* /bi/ (NED);

belong /bɪ'lɒŋ/ (St. Eng.) – *belong* /bɪ'lɔ:ŋ/ (NED);

doctor /'dɒktə/ (St. Eng.) – *doctor* /'dɒkte/ (NED).

Наступними за частотою відхилення, зафіксовані у вимові чоловіків, є заміни дифтонга [əʊ] на монофтонг заднього ряду [u:] (80% на противагу 20% у жінок) та опущення глайду дифтонга [aɪ] у займеннику першої особи однини *I* (78%). Наприклад: *only* /'əʊnli/ (*St. Eng.*) – *only* /'u:nli/ (*NED*).

Крім того, у мовленні чоловіків, які належать до середнього соціокультурного рівня, відзначено досить високу частоту (близько 70%) заміни дифтонга [aɪ] дифтонгом [eɪ], заміни центральної фонем [ʌ] фонемою заднього просунутого вперед ряду [ʊ] та повної редукція голосних звуків у ненаголошених складах і в словах, що є складовими вставних конструкцій.

Решта відхилень у системі голосних звуків, зафіксованих у період 1990-2000 років, у мовленні чоловіків і жінок низького соціокультурного рівня коливались близько 50,0%. Такий відносно збалансований вияв відхилень у системі голосних у вимові і чоловіків, і жінок може цілком бути наслідком залучення все більшої кількості жінок у виробничу сферу регіону.

Кількісну картину змін частоти відхилень у системі голосних звуків у вимові чоловіків і жінок середнього соціокультурного рівня, які проживали на північному сході Англії у період 1990-2000 років наведено на рисунку 2.

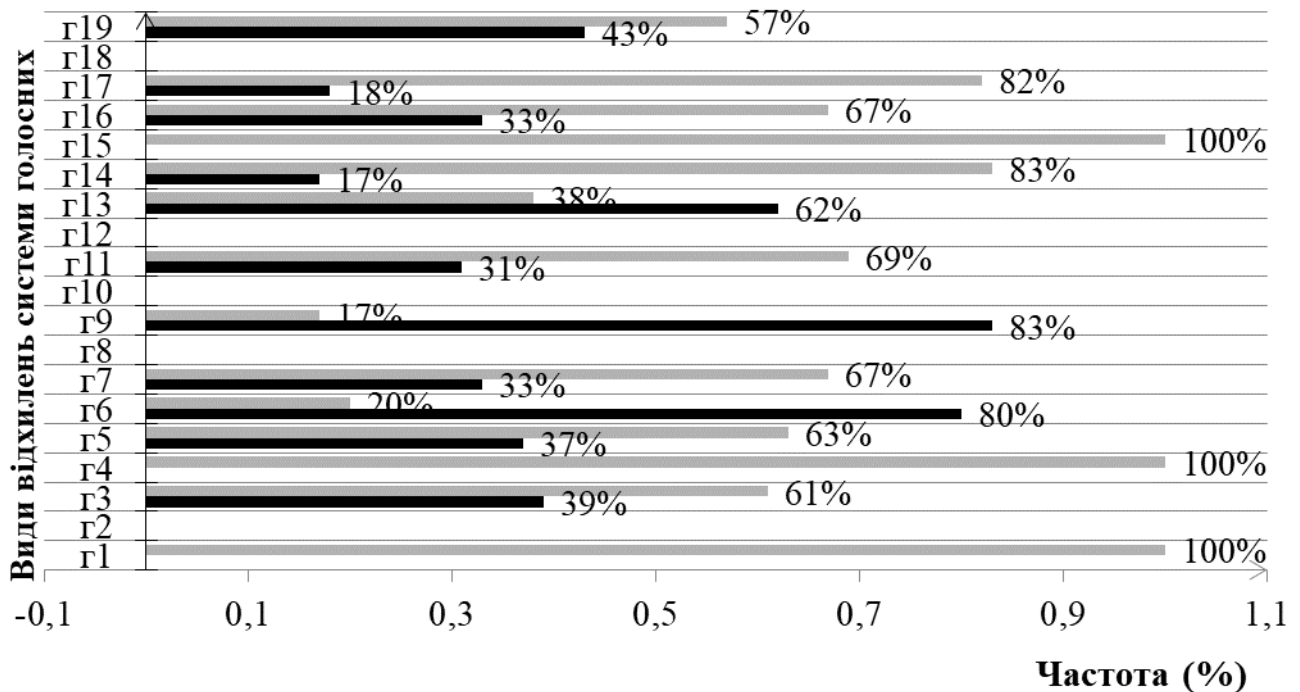

Рис. 2. Частота відхилень у системі голосних у мовленні носіїв північно-східного діалекту Англії із середнім соціокультурним рівнем у період 1990-2000 років

Умовні позначки:

■ – чоловіки, □ – жінки

Із рисунку видно, що у зазначені роки максимальна частота (100%) невідтворення явища редукції: заміна фонем [ə] на [e] у ненаголошеній позиції; якісна редукція фонем [u:] у займеннику другої особи однини і множини *you* та опущення ядра дифтонга [aɪ] у присвійному займеннику першої особи однини *my* притаманна вимові жінок середнього соціокультурного рівня. Типовими прикладами таких відхилень слугує наприклад вимова таких слів: *shoulder* /'ʃəʊldə/ (*St. Eng.*) – *shoulder* /'ʃu:ɹldə/ (*NED*);

Наступними за частотою у вимові жінок були зареєстровані опущення глайду дифтонга [aɪ] у займеннику першої особи однини *I* та заміна дифтонга [əʊ] на монофтонг заднього ряду [ɔ:] – 83,0% та 82,0% відповідно. У цей період у вимові жінок середнього соціокультурного рівня зафіксовано повну редукцію голосних звуків у ненаголошених складах та у словах, що входять до складу вставних конструкцій (57,0% від загальної

кількості зафіксованих випадків), невідтворення явища редукції: заміни фонем [ə] на [ʊ] у службових словах у ненаголошеній позиції перед приголосним (61,0%), заміна центральної фонем [ʌ] фонемою заднього просунутого вперед ряду [ʊ] (63,0%), неправильне горизонтальне й вертикальне положення язика під час артикуляції фонем [ɪ], яка реалізується в кінцевій позиції слова перед приголосною й надає їй звучання [i] (67,0%), заміна дифтонга [əʊ] на монофтонг заднього ряду [u:] (67,0%) та звуження ядра дифтонга [eɪ] у закритому складі або перед глухою приголосною (69,0%).

Щодо вимови чоловіків, то в аналізованій період найчастіше у їхній вимові відзначено просування вперед язика під час вимови відкритої заднього ряду фонем [ɑ:], що дозволяє кваліфікувати її як фонему просунутого вперед заднього ряду (83% при 17% у жінок), відтягнення язика назад при вимові фонем [æ], що надає їй відтінку фонем [ɑ:] (80,0%) та заміна дифтонга [aɪ] дифтоном [eɪ] (62%). Наприклад:

ask /ɑ:sk/ (St. Eng.) – *ask* /ɑ⁺:sk/ (NED);

chaps /tʃæps/ (St. Eng.) – *chaps* /tʃæ^ɑps/ (NED);

time /taɪm/ (St. Eng.) – *time* /teɪm/ (NED);

Таку частоту відхилень у реалізації одиниць сегментного рівня у вимові чоловіків і жінок можна вважати наслідком зміни соціально-політичної ситуації в Англії 90-х років ХХ століття, пов'язану зі значною міграцією населення північного сходу країни на південь та зниженням соціальної активності його мешканців у результаті закриття шахт та виробничих об'єктів північно-східного регіону.

Дещо інша, більш акцентна картина розподілу частоти відхилень у системі голосних звуків у вимові мешканців високого соціокультурного рівня північного сходу Англії, зафіксована у період 1990-2000 роки (рис. 3).

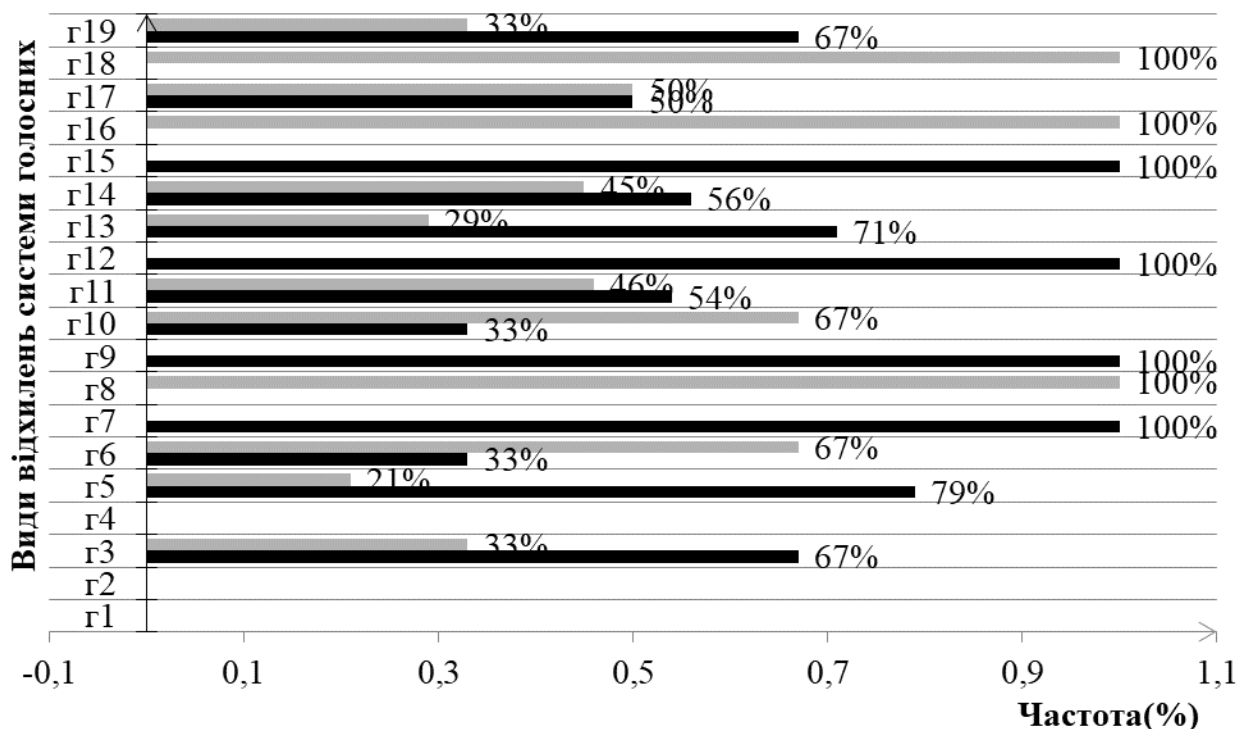

Рис. 3. Частота відхилень у системі голосних у мовленні носіїв північно-східного діалекту Англії з високим соціокультурним рівнем у період 1990-2000 років

Умовні позначки:

■ – чоловіки, □ – жінки

На діаграмі зафіксовано максимальну (100%) частоту неправильного горизонтального й вертикального положення язика під час артикуляції чоловіками високого соціокультурного рівня фонемі [ɪ], яка реалізується в кінцевій позиції слова перед приголосною, що уподібнює її звучання до фонемі [i], просунутого вперед положення язика під час вимови відкритої заднього ряду фонемі [ɑ:], що дозволяє кваліфікувати її як фонему просунутого вперед заднього ряду, опущення глайду дифтонга [eɪ] у відкритому складі та опущення ядра дифтонга [aɪ] у присвійному займеннику першої особи однини *my*; 79,0% у разі заміни центральної фонемі [ʌ] фонемою просунутою вперед заднього ряду [u]; 71,0% при заміні дифтонга [aɪ] дифтонгом [eɪ], а також 67,0% у випадках невідтворення явища редукції: заміна фонемі [ə] на [u] у службових словах у ненаголошеній позиції перед приголосним та повної редукції голосних звуків у ненаголошених складах та в словах, що містяться у складі вставних конструкцій.

Наведемо типові приклади таких відхилень:

lovely /'lʌvli/ (St. Eng.) – *lovely* /'lʊvli/ (NED);

park /pɑ:k/ (St. Eng.) – *park* /pɑ:k/ (NED);

great /greɪt/ (St. Eng.) – *great* /gret/ (NED);

stuck /stʌk/ (St. Eng.) – *stuck* /stʊk/ (NED);

right /raɪt/ (St. Eng.) – *right* /reit/ (NED);

them /ðəm/ (St. Eng.) – *them* /ðm/ (NED);

На відміну від цього, зафіксована лише у вимові жінок високого соціокультурного рівня максимальна (100%) частота фонетичних відхилень стосується просунутого вперед положення язика під час вимови відкритої заднього ряду фонемі [ɔ:], що дозволяє кваліфікувати її як фонему просунутого вперед заднього ряду, заміни дифтонга [əʊ] на монофтонг заднього ряду [u:] та ядра дифтонга [əʊ] фонемою заднього ряду [ɔ]. Досить високу частоту (по 67,0% при 33,0% у чоловіків) зафіксовано також у випадках відтягнення язика назад під час вимови фонемі [æ], що надає їй ознак фонемі [ɑ] та заміни ядра дифтонга [eə] на напіввідкриту переднього ряду фонему [e]. Наприклад:

all /ɔ:l/ (St. Eng.) – *all* /ɔ:l/ (NED);

no /nəʊ/ (St. Eng.) – *no* /nu:/ (NED);

road /rəʊd/ (St. Eng.) – *road* /rɔʊd/ (NED);

lad /læd/ (St. Eng.) – *lad* /læ^ad/ (NED);

Як бачимо, серед мовців високого соціокультурного рівня спостерігається тенденція до унормування вимови у жінок, тоді як чоловіки відзначаються більшою недбалістю у виборі фонетичних одиниць сегментного рівня мови.

4. ВИСНОВКИ І НАПРЯМИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що встановлені кількісні показники чітко демонструють вплив суспільних змін північного сходу Англії у період 19990-2000 років на тенденцію щодо зміщення традиційного унормування мовлення здебільшого носіями діалекту високого та середнього соціокультурного рівнів. А саме зростання кількості актуалізацій відхилень у системі голосних звуків північно-східного діалекту Англії від орфоепічної норми незалежно від підвищення соціокультурного рівня мовців. Більше того, жіноче мовлення втрачає свої позиція як еталонного варіанту мови.

З огляду на вище зазначене, перспективи дослідження вбачаємо у подальшому дослідженні тенденцій функціонування північно-східного діалекту Англії, а саме його вокалічної системи, в залежності від соціокультурного рівня та статті мовців.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Beal J. C., Burbano-Elizondo L., Llamas C. *Urban North-Eastern English: Tyneside to Teesside*. Edinburgh, 2012. 114 p.
- Burbano-Elizondo L. Regional variation and identity in Sunderland. *The Sociolinguistics of Identity*. London : Continuum, 2006. P. 113–128.
- Chambers J. K., Trudgill P. *Dialectology*. Cambridge : Cambridge University Press, 2002. 218 p.
- Cheshire J. Indigenous Nonstandard English Varieties and Education. *Language in the British Isles* / Ed. P. Trudgill. Cambridge : Cambridge University Press, 1984. P. 546–558.
- Christian D., Wolfram W. *Exploring Dialects. Dialects and Educational Equity*. Arlington, 1979. 19 p.
- Dodds G. L. *A History of Sunderland*. Sunderland : Albion Press, 2001. 320 p.
- Dodsworth R. Migration and Dialect Contact. *Annual Review of Linguistics*. 2017. Vol. 3, Issue 1. P. 331–346.
- Kolisnyk M. Specificity of Vowel System Deviations in the North-Eastern Dialect of England Within the Period of 2000-2010 Years. *Сучасні тенденції фонетичних досліджень: збірник матеріалів III Круглого столу з міжнародною участю* (19 квітня 2019 р.). К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. P. 112–113.
- Llamas C. Middlesbrough English : Convergent and divergent trends in a part of Britain with no identityTM. *Linguistics and Phonetics*. 2000. Vol. 8. P. 123–148.
- Margaret Thatcher: 20 ways that she changed Britain. URL : <http://www.theguardian.com/politics/2013/apr/14/margaret-thatcher-20-changes-britain>
- Montgomery C. *Northern English dialects : a perceptual approach*. PhD thesis. University of Sheffield, 2006. 363 p.
- Orton H. *A Word Geography of England*. London: Seminar Press, 1974. 273 p.
- The Talk of the Toon archive. URL : <http://research.ncl.ac.uk/decte/toon/about.html>
- “Unconventional Gas”. *Five-Quarter*. URL : <http://www.five-quarter.com/#!/media/coh6>
- Where I Live : Jobs Threat. *Strong foundations*. URL : <http://www.bbc.co.uk/tees/features/steel/history.shtml>

REFERENCES

- Beal, J. C., Burbano-Elizondo L., & Llamas, C. (2012). *Urban North-Eastern English: Tyneside to Teesside*. Edinburgh.
- Burbano-Elizondo, L. (2006). Regional variation and identity in Sunderland. In T. Omoniyi, & G. White (Eds.), *The Sociolinguistics of Identity* (pp. 113–128). London: Continuum.
- Chambers, J. K., & Trudgill, P. (2002). *Dialectology*. Cambridge University Press.
- Cheshire, J. (1984). Indigenous Nonstandard English Varieties and Education. In P. Trudgill (Ed.), *Language in the British Isles* (pp. 546–558). Cambridge University Press.
- Christian, D., & Wolfram, W. (1979). *Exploring Dialects. Dialects and Educational Equity*. Arlington: Center for Applied Linguistics.
- Dodds, G. L. (2001). *A History of Sunderland*. Sunderland: Albion Press.
- Dodsworth, R. (2017). Migration and Dialect Contact. *Annual Review of Linguistics*, 3(1), 331–346.
- Kolisnyk, M. (2019). *Specificity of Vowel System Deviations in the North-Eastern Dialect of England Within the Period of 2000-2010 Years. Proceedings of the Current trends in Phonetics, April, 19, 2019, Kyiv*. 112–113.
- Llamas, C. (2000). Middlesbrough English: Convergent and divergent trends in a 'part of Britain with no identity'TM. *Linguistics and Phonetics*, 8, 123–148.
- Margaret Thatcher: 20 ways that she changed Britain*. (2013). <http://www.theguardian.com/politics/2013/apr/14/margaret-thatcher-20-changes-britain>
- Montgomery, C. (2006). *Northern English dialects: a perceptual approach. PhD thesis*. University of Sheffield.
- Orton, H. A. (1974). *Word Geography of England*. London: Seminar Press.
- The Talk of the Toon archive*. (n.d.). <http://research.ncl.ac.uk/decte/toon/about.html>
- “Unconventional Gas”. *Five-Quarter*. (n.d.). <http://www.five-quarter.com/#!/media/coh6>
- Where I Live: Jobs Threat. Strong foundations*. (n.d.). <http://www.bbc.co.uk/tees/features/steel/history.shtml>

Maryna Kolisnyk, Yuliya Kornytka. Vocalic system of the north-eastern dialect of England within the period of 1990-2000.

The article presents the experimental study results of the specificity of the deviations in the vocalic system registered in the pronunciation of the English north-eastern dialect speakers within the period of 1990-2000 years. With the regard to the current tendencies of including dialect not only to the scope of geographic dialectology but also to the scope of sociolinguistics, as well as aiming to provide the detailed study of functionality characteristics of any dialect and the north-eastern dialect of England as a such it was decided to analyze the vocalic system present in the speech of the local men and women who represent different socio-cultural level within the period of 1990-2000. Moreover, it was proven that the period of 1990-2000 is crucial for the development of the dialect under study, since the end of the XX-th century witnessed major changes in the development of the society. The nomenclature of segmental units of the north-eastern dialect vocalic system was determined by means of auditory and comparative analyses of segmental phonetic units' deviations from the orthoepic norm of the English language. The article also presents the percentage rates of the mentioned deviations actualizations as well as gives a graphical interpretation of the quantitative relation between the specific types of deviations in the vowel system and the speakers' socio-cultural level (high, middle, low) and their sex

(the speakers were represented by females and males in the age from 16 to 80 years old). The formed frequency rate matrixes of such deviations show that the social changes which took place in the Northern East of England within the period of 1990-2000 strongly influence the tendency shift of speech standardization among speakers with high and middle socio-cultural levels.

Keywords: dialect; English; vowels; deviations from the orthoepic norm; socio-cultural level; sex.

Received: December 23, 2021

Accepted: December 24, 2021